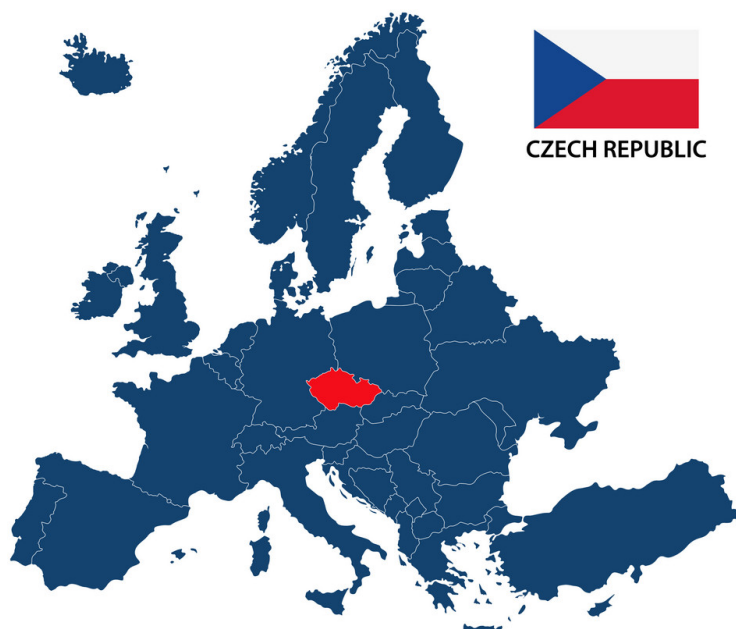

Národní zpráva České republiky

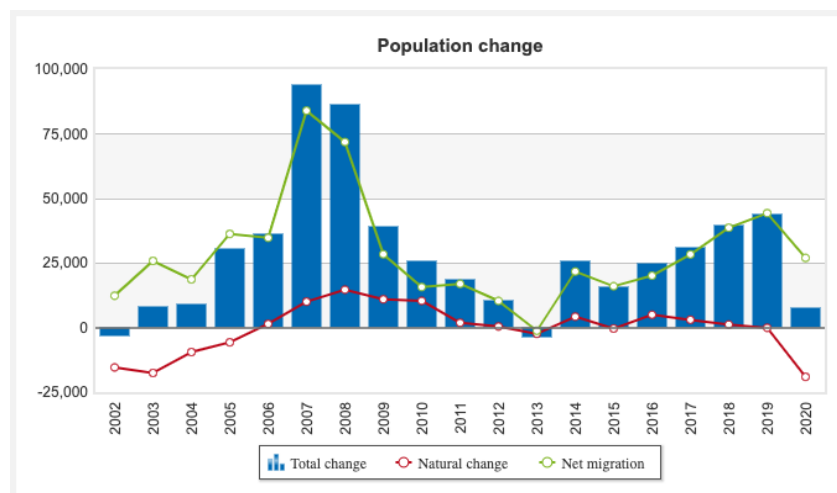
I. Úvod

Slovy [Evropské komise](#) lze Českou republiku definovat jako "malou vyspělou zemi", která se nachází v samém srdci Evropy. Přesněji řečeno, Česká republika, nazývaná také Czechia, je vnitrozemský stát střední Evropy, který sousedí se čtyřmi zeměmi: Na severu sousedí s Německem, Polskem a na jihu se Slovenskem a Rakouskem.

Obyvatelstvo

Počet obyvatel České republiky k 30. září 2021 činil **10 682 029** ([veřejná databáze ČSÚ](#)).
Hlavní město Praha má 1,331 milionů obyvatel (k 30. září 2020).

Mírný nárůst počtu obyvatel zaznamenaný v posledních letech je dán především kladnou čistou migrací (převážně z Ukrajiny a Slovenska) a mírným přirozeným přírůstkem obyvatelstva. Co se týče národnostní příslušnosti v zemi, většinu obyvatel tvoří Češi (63,7 %). Od roku 2013 je v České republice oficiálně evidováno čtrnáct menšin: Bělorusové, Bulhaři, Chorvati, Němci, Řekové, Maďaři, Poláci, Romové, Rusové, Rusíni, Srbové, Slováci, Ukrajinci a Vietnamci. Od rozpadu Československa tvoří Slováci žijící v České republice zhruba 3 % obyvatelstva země.

Od vzniku samostatné České republiky prošla země v oblasti migrace značným vývojem. Na počátku 90. let 20. století zažila země období velkého přílivu žadatelů o mezinárodní ochranu a tranzitujících cizinců. V posledních letech se Česká republika stala cílovou zemí pro cizince migrující za prací a podnikáním, kteří se zde chtějí dlouhodobě nebo trvale

Financováno Evropskou unií. Názory vyjádřené jsou názory autora a neodráží nutně oficiální stanovisko Evropské unie či Evroské výkonné agentury pro vzdělávání a kulturu (EACEA). Evropská unie ani EACEA za vyjádřené názory nenese odpovědnost.

Spolufinancováno
Evropskou unií

usadit. Podle údajů Ministerstva vnitra ČR žije nyní v České republice téměř 425 000 cizinců¹.

Stejně jako ve většině evropských zemí vede nízká porodnost a klesající počet obyvatel v České republice ke stárnutí populace. Podle projekce Českého statistického úřadu (ČSÚ) se podíl věkové skupiny 65+ do roku 2040 zvýší ze současných 18,8 % na 27,8 %, což zároveň znamená, že podíl mladých lidí (ve věku 0-24 let) se dlouhodobě sníží z 25,1 % celkové populace v roce 2017 na 21,8 % v roce 2040.

Silný populační přírůstek dětí narozených v letech 2002-2008 zvýší ve střednědobém horizontu skrze nároky na kapacity základního (nejvyšší v roce 2020) a středního (nejvyšší v roce 2027) školství, což znamená, že fenomén stárnutí populace bude mít důsledky pro systémy vzdělávání a odborné přípravy.

Území

Tato kopcovitá země, která se tradičně dělí na tři země, a to Čechy na západě, Moravu na východě a české Slezsko, se rozkládá na celkové ploše 78 865 km². Od roku 2000 má Česká republika 14 správních jednotek nazývaných "kraje" (NUTS 3³).

Úřední jazyk

Obyvatelstvo je jazykově homogenní. Úředním jazykem země je čeština, která patří do západoslovanské jazykové rodiny. Regionální nářečí nemají status jazyka.

Počet škol odborného vzdělávání a přípravy

Ve školním roce 2020/2021 je v ČR zřízeno 986 středních odborných škol, z nichž 24 % je soukromých. Střední odborné školy se dělí na dva typy:

Prvním typem jsou Střední odborná učiliště. Studium trvá tři roky. Studium na této škole je ukončeno závěrečnou zkouškou a vydáním výučního listu.

Druhým typem jsou Střední odborné školy. Standardní doba studia je čtyři roky a studium je ukončeno maturitní zkouškou.

Počet zřízených vyšších odborných škol je v ČR 156 a 33 % z nich je soukromých. Studijní programy trvají tři nebo tři a půl roku. Po úspěšném absolvování absolutoria získá absolvent terciární odbornou kvalifikaci a titul odborníka s diplomem (diplomovaný specialista, DiS).

¹ <https://www.mvcr.cz/mvcren/article/migration.aspx>

² <https://worldpopulationreview.com/countries/czech-republic-population>

³ NUTS: Nomenklatura územních statistických jednotek (NUTS)

Financováno Evropskou unií. Názory vyjádřené jsou názory autora a neodráží nutně oficiální stanovisko Evropské unie či Evropské výkonné agentury pro vzdělávání a kulturu (EACEA). Evropská unie ani EACEA za vyjádřené názory nenese odpovědnost.

Ve školním roce 2020/2021 je v České republice dohromady 1007 škol odborného vzdělávání a přípravy.

Pro srovnání ve školním roce 2015/2016 byl počet škol odborného vzdělávání a přípravy 1113. Středních odborných škol bylo 942 a vyšších odborných škol 171. Ve sledovaném období se počet škol odborného vzdělávání a přípravy snížil o 10,5 %.

Zdroj: <https://statis.msmt.cz/rocenka/rocenka.asp> - kap. D 1.1.4

Počet pedagogů odborného vzdělávání a přípravy

V České republice působí přibližně 27 000 pedagogů středních odborných škol. Přesný počet je obtížné získat, protože statistiky uvádějí počty pedagogů společně s pedagogy gymnázií. Terciární odborné školy mají 3 667 pedagogů. Dohromady pracuje v českých odborných školách asi 30 667 pedagogů. Údaje jsou platné ze školního roku 2020/2021.

Pro srovnání, ve školním roce 2015/2016 mělo Česko celkem 31 413 pedagogů odborného vzdělávání a přípravy (27 138 středních odborných škol a 4 275 vyšších odborných škol). Mezi lety 2015 a 2020 se počet pedagogů snížil o 2,4 %.

Zdroj: <https://statis.msmt.cz/rocenka/rocenka.asp> kap. D 1.1.17.1, E 3.1.1

Počet studentů odborného vzdělávání a přípravy

Celkový počet žáků ve vyšším středním vzdělávání ve školním roce 2020/2021 je 432 906. Počet žáků navštěvujících odborné vzdělávání a přípravu je 301 107. To znamená, že 69,5 % z celkového počtu žáků vyššího středního vzdělávání navštěvuje programy odborného vzdělávání a přípravy.

Terciární odborné instituce zahrnují 11 348 studentů. Všichni jsou studenty odborných škol. Dohromady se vzdělává 312 455 studentů odborného vzdělávání a přípravy.

Pro srovnání, ve školním roce 2015/2016 dosáhl počet studentů vyššího středního vzdělávání 405 628. Žáků, kteří studovali na středních odborných školách, bylo 277 583. To bylo 68,4 % všech žáků. Vyšší odborné školy navštěvovalo 17 128 žáků.

Celkem se v odborném vzdělávání a přípravě vzdělávalo 294 711 osob. Počet žáků se mezi školním rokem 2015/2016 a 2020/2021 zvýšil o 5,6 %.

Zdroj: <https://statis.msmt.cz/rocenka/rocenka.asp> kap. D1.1.4, E1

Financováno Evropskou unií. Názory vyjádřené jsou názory autora a neodráží nutně oficiální stanovisko Evropské unie či Evropské výkonné agentury pro vzdělávání a kulturu (EACEA). Evropská unie ani EACEA za vyjádřené názory nenesou odpovědnost.

Spolufinancováno
Evropskou unií

Odkazy na národní zprávy z oblasti středního odborného vzdělávání a přípravy

https://cumulus.cedefop.europa.eu/files/vetelib/2019/Vocational_Education_Training_Europe_Czech_Republic_2018_Cedefop_ReferNet.pdf

http://www.nuv.cz/uploads/EQF/National_Referencing_Report_Czech_Republic_en_fin_1.pdf

<https://europa.eu/europass/system/files/2020-06/Czech%20Republic%20Referencing%20Report%20.pdf>

II. Definice a klasifikace odborného vzdělávání a přípravy v České republice

System odborného vzdělávání a přípravy v národním kontextu

Za národní vzdělávací systém je zodpovědné Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) od předškolního až po postsekundární vzdělávání. Odborné školy jsou většinou veřejné, zřizované kraji. Počáteční odborné vzdělávání probíhá ve škole a zahrnuje vysoký podíl praktického vyučování (ve školách, dílnách, školních statcích nebo zařízeních, střediscích odborného vzdělávání a ve firmách). Střední odborné školy vypracovávají své školní vzdělávací plány v souladu s RVP (Rámcovým vzdělávacím programem) vydaným MŠMT pro všechny obory středního odborného vzdělávání.

Česká republika kopíruje trend, kdy se ze země historicky zaměřené především na průmysl a výrobu stává země orientovaná na služby a obchod. Tomu odpovídá i obliba některých vzdělávacích oborů. Odborné vzdělávání a příprava je v ČR obecně velmi silným typem vzdělávání, které tvoří více než 3/4 dosaženého vzdělání.

Vnitrostátní politiky týkající se systému odborného vzdělávání a přípravy

Hlavní strategií, kterou MŠMT připravilo a cílí na ni, je [STRATEGIE VZDĚLÁVACÍ POLITIKY ČESKÉ REPUBLIKY DO ROKU 2030+](#) (2020), kde je jedním z cílů modernizace systému středního odborného vzdělávání a přípravy, a tím usnadnění přechodu absolventů na trh práce a podpora získávání kvalifikace během studia.

Dalším aktuálně probíhajícím plánem je [Národní plán doučování](#) (2020), který reaguje na negativní dopady přerušování prezenční výuky v důsledku pandemie COVID-19. Střední školy

---

Financováno Evropskou unií. Názory vyjádřené jsou názory autora a neodráží nutně oficiální stanovisko Evropské unie či Evropské výkonné agentury pro vzdělávání a kulturu (EACEA). Evropská unie ani EACEA za vyjádřené názory nenesou odpovědnost.

Spolufinancováno
Evropskou unií

a konzervatoře dostávají finanční prostředky na doučování a podporu potřebných studentů v posledních ročnících.

Podpora regionálního akčního plánování (2016) má za cíl zajistit metodickou podporu při využívání akčního plánování ve všech krajích země na středních a vyšších odborných školách.

Financování SOŠ

Veřejné školy a školská zařízení získávají finanční prostředky ze státního rozpočtu a rozpočtů územně správních celků - krajů a obcí; **část prostředků získávají školy vlastní hospodářskou činností a účastí v mezinárodních programech.** Existují tři různé systémy pravidelného veřejného financování odborného vzdělávání a přípravy. První systém je upraven školským zákonem a financuje střední a vyšší odborné školy. Druhý systém financuje vysoké školy a řídí se zákonem o vysokých školách. Třetí systém zahrnuje vzdělávání veřejných služeb zaměstnanosti a řídí se zákonem o zaměstnanosti. Způsob financování veřejných mateřských škol, základních škol, středních škol, konzervatoří a mimoškolních klubů upravuje novela školského zákona z roku 2020, která zavedla nový systém rozdělování veřejných prostředků školám. Peníze jsou školám přidělovány normativním způsobem přímo ze státního rozpočtu, přičemž normativ na žáka platný v předchozím systému byl nahrazen normativem na učitele.

Pobídky pro studenty odborného vzdělávání a přípravy, poskytovatele vzdělávání a podniky

Dobrým příkladem možností pro žáky je projekt Curriculum. Jedná se o poměrně rozsáhlý projekt, který pomáhá školám při tvorbě školních vzdělávacích plánů, vytvořil soubor osvědčených postupů spolupráce mezi školami a podniky/poskytovateli praxe. Jednalo se o tříletý národní projekt (2009), který realizovalo MŠMT a jehož gestorem byl Národní ústav odborného vzdělávání. Projekt monitoroval různé formy spolupráce, shromažďoval a prezentoval příklady dobré praxe. Sledoval, jak dobře školy spolupracují s firmami.

Financováno Evropskou unií. Názory vyjádřené jsou názory autora a neodráží nutně oficiální stanovisko Evropské unie či Evropské výkonné agentury pro vzdělávání a kulturu (EACEA). Evropská unie ani EACEA za vyjádřené názory nenese odpovědnost.

VETSD
VOCATIONAL EDUCATION AND TRAINING

Erasmus+

Spolufinancováno
Evropskou unií

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Sociální partnerství očima zaměstnavatelů																					
AJETO, s.r.o.	x	x																			
UNITED BAKERIES a. s.	x								x			x		x							
Škoda Auto a. s.	x		x		x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x	x				
Pegast s. r. o.	x					x			x	x	x										
LINET spol. s r. o.	x	x																			
Kermi s. r. o.	x	x																			
CZ LOKO, a. s. (pobočka Česká Třebová)	x			x							x	x		x							
Bosch a. s.											x	x		x							
ATX, s. r. o.	x			x				x					x		x						
ZEMSPOL České Meziříčí, a. s.	x								x												
Grandhotel Pupp Karlovy Vary, a. s.	x			x																	
Oblastní nemocnice Přeborn, a. s.	x																				
Slovácké strojírný, a. s.	x										x										
BorsodChem MCHZ, s. r. o.	x	x	x		x							x		x							
BAYER s. r. o.										x											
Česká pošta, s. p.	x	x			x							x		x		x		x			
WITTE Automotive Nejdek spol. s r. o.	x	x		x	x	x					x	x		x							
TKZ Polná, s. r. o.	x							x			x										
Příklady dobré praxe SOŠ a SOU																					
Střední průmyslová škola a VOŠ technická Brno	x	x			x	x				x	x	x		x							
SŠ hotelnictví a gastronomie SČMSD Praha-Klánovice	x	x				x					x	x		x		x	x				x
VOŠ potravinářská a SPŠ mlékárenská Kroměříž	x				x	x				x		x		x							
SOŠ podnikatelská Trutnov, s.r.o.	x	x																			
Střední zemědělská škola Písek	x		x	x							x	x		x							

Tabulka 5: Pobídky pro studenty středního odborného vzdělávání a přípravy, poskytovatele vzdělávání a podniky - legenda

1. Společnost poskytuje odborný výcvik/studium žákům/studentům středních škol.
2. Společnost organizuje exkurze pro žáky/studenty na svých pracovištích.
3. Společnost prezentuje své aktivity ve škole, informuje o nabízených pracovních místech.
4. Společnost nabízí krátkodobé pracovní příležitosti (brigády) učňům/studentům v příslušných oborech (jako nástroj pro rozvoj jejich odborných kompetencí).
5. Společnost pomáhá škole finančně (dary, granty) a/nebo materiálně (poskytuje vybavení učeben, stroje, software, materiály pro praktickou výuku).
6. Společnost organizuje exkurze a/nebo stáže pro učitele (učitele odborných předmětů, učitele odborného výcviku).
7. Zástupci společnosti jsou členy zkušebních komisí (závěrečná zkouška, maturitní zkouška).
8. Společnost poskytuje stipendia žákům nebo studentům
9. Společnost spolupracuje při zadávání témat závěrečných zkoušek/závěrečných prací.
10. Zaměstnanci společnosti se podílejí na výuce jako odborníci z praxe (účastí na kurzech, vedením ročníkových nebo jiných prací).
11. Společnost se podílí na vzdělávání učitelů: odborné přednášky, workshopy (nové technologie, trendy v oboru atd.).
12. Vymezení odborných kompetencí absolventa (profil absolventa)
13. Definování standardu praktického výcviku prováděného ve společnosti
14. Spolupráce na tvorbě obsahu (učebních osnov) odborných předmětů
15. Vymezení role instruktora praktického vyučování (podnikového mistra odborného výcviku)
16. Návrhy na zrušení nebo zavedení nových kurzů
17. Stanovení hodinových kvót pro výuku

Financováno Evropskou unií. Názory vyjádřené jsou názory autora a neodráží nutně oficiální stanovisko Evropské unie či Evropské výkonné agentury pro vzdělávání a kulturu (EACEA). Evropská unie ani EACEA za vyjádřené názory nenesou odpovědnost.

Spolufinancováno
Evropskou unií

18. Stanovení standardu vybavení učeben praktické výuky
19. Systematické zapojení zaměstnavatelů do vzdělávacích aktivit prostřednictvím přímého zastoupení zaměstnanců v regionálních výborech a iniciativách ovlivňujících odborné vzdělávání.
20. Systematické zapojení zaměstnavatelů do vzdělávacích aktivit na regionální úrovni nepřímo, např. prostřednictvím aktivního členství v Hospodářské komoře ČR, Svazu průmyslu a dopravy ČR, oborových svazech zaměstnavatelů.
21. Systematické zapojení zaměstnavatelů do vzdělávacích aktivit na národní úrovni (např. zástupci firem v expertních týmech, připomínkování vládních strategií apod.).

Vidíme, že v českém systému odborného vzdělávání a přípravy je běžnou praxí využívat spolupráci mezi školou a poskytovatelem stáže pro odbornou praxi, což pomáhá studentům získat odbornou praxi a rozšířit si obzory. Tento způsob spolupráce je výhodný jak pro školy, které zajišťují praxi pro své žáky, tak pro firmy, které si tímto způsobem mohou "vychovat" potenciální budoucí zaměstnance.

Výzvy

Mezi nejdůležitější výzvy, kterým odborné vzdělávání v České republice čelí, patří:

- o Udržení a zvýšení kvality a atraktivity středního odborného vzdělávání prostřednictvím podpory odborného vzdělávání a učňovské přípravy v podnicích;
- o podpora hodnocení škol - měl by být vytvořen ucelený systém monitorování a hodnocení škol;
- o další rozvoj národního kvalifikačního rámce tak, aby v budoucnu zahrnoval všechny úrovně vzdělávání;
- o zlepšení kvality, prostupnosti a systému financování terciárního vzdělávání;
- o rozvoj dalšího vzdělávání jako nedílné součásti celoživotního učení na základě soudržného legislativního rámce upravujícího mimo jiné financování, systém kariérového poradenství a zajištění kvality prostřednictvím dalšího rozvoje systému uznávání kvalifikací;
- o zlepšení úrovně jazykových dovedností a zvýšení mobility žáků, studentů a učitelů;
- o zavedení evropského systému kreditů pro odborné vzdělávání a přípravu (ECVET) se zvláštním důrazem na podporu mezinárodní a domácí mobility; podpora sociálního partnerství.

Seznam referencí / zdrojů

https://www.cedefop.europa.eu/files/8052_cs.pdf

https://www.msmt.cz/uploads/brozura_S2030_en_fin_online.pdf

Financováno Evropskou unií. Názory vyjádřené jsou názory autora a neodráží nutně oficiální stanovisko Evropské unie či Evropské výkonné agentury pro vzdělávání a kulturu (EACEA). Evropská unie ani EACEA za vyjádřené názory nenesou odpovědnost.

Spolufinancováno
Evropskou unií

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/national-reforms-school-education-17_cs#14_2_Narodni_plan_doucovani
<https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/ekonomika-skolstvi/reforma-financovani-regionalniho-skolstvi>
<http://www.nuv.cz/our-projects/pkap-1?lang=2>
https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/funding-education-21_cs
<https://www.databaze-strategie.cz/cz/msmt/strategie/dlouhodoby-zamer-vzdelavani-a-rozvoje-vzdelavaci-soustavy-ceske-republiky-na-obdobi-2019-2023?typ=detail>
https://www.cedefop.europa.eu/files/8052_cs.pdf
<http://www.nuov.cz/pocatecni-odborne-vzdelavani>
<http://www.nuv.cz/t/stredni-odborne-skoly>
<https://www.mpo.cz/assets/cz/prumysl/zpracovatelsky-prumysl/2017/2/Priklady-dobre-praxe-v-oblasti-spoluprace-firem-a-skol-v-odbornem-vzdelavani-z-CR-a-zahranici.pdf>
http://www.nuv.cz/uploads/POSPOLU/Studie_dualni_systemy_FIN.pdf

Financováno Evropskou unií. Názory vyjádřené jsou názory autora a neodráží nutně oficiální stanovisko Evropské unie či Evroské výkonné agentury pro vzdělávání a kulturu (EACEA). Evropská unie ani EACEA za vyjádřené názory nenese odpovědnost.
